17/03/2020

Οι Μανιάτες κηρύσσουν την Επανάσταση

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Η κήρυξη της επανάστασης στη Μάνη, στην ιστορική αυτή περιοχή της Πελοποννήσου, έλαβε χώρα στις 17 Μαρτίου του 1821 σύμφωνα με την τοπική προφορική παράδοση.

Σύμφωνα με τις γραπτές μαρτυρίες οι πρόκριτοι της περιοχής, που τελούσε υπό προνομιακό καθεστώς, ζήτησαν από τον ηγέτη τους να ξεκινήσει πρώτη η Μάνη τον αγώνα της απελευθέρωσης, κάτι που ήταν σύμφωνο και με τους σχεδιασμούς της Φιλικής Εταιρείας.
Ετσι μετά από πρόσκληση του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη συγκεντρώθηκαν όλοι οι Μανιάτες οπλαρχηγοί στην Τσίμοβα, τη σημερινή Αρεόπολη, κι αποφάσισαν την έναρξη του αγώνα κατά των Τούρκων, που οδήγησε στην απελευθέρωση της Καλαμάτας και τη δημιουργία της Μεσσηνιακής Γερουσίας.

Οι γραπτές μαρτυρίες δεν αναφέρουν την τέλεση κάποιας τελετής κήρυξης της επανάστασης.

Η περιοχή της Μάνης σ’ όλη την περίοδο της Τουρκοκρατίας παρέμεινε στην πραγματικότητα απόρθητη, παρά τις επανειλημμένες απόπειρες των Τούρκων για

την υποδούλωσή της.

Μάλιστα, από το 1776, μετά τα Ορλωφικά, ανακηρύχθηκε σε ημιανεξάρτητη φόρου υποτελή ηγεμονία υπό την άμεση δικαιοδοσία του Καπουδάν Πασά. Τη διοίκησή της αναλάμβανε ένας από τους καπεταναίους της περιοχής, που διοριζόταν μπέης και ήταν υπεύθυνος για την τήρηση της τάξης.

Η Μάνη είχε γίνει «το μεγαλύτερον φόβητρον των Τούρκων και το καταφύγιον των Ελλήνων », καθώς λόγω του ιδιότυπου αυτού καθεστώτος στην επικράτειά της υπήρχαν μόνιμες ανεξέλεγκτες δυνάμεις ενόπλων ανδρών, που αποτελούσαν και τους μοναδικούς έμπειρους πολεμιστές στην Πελοπόννησο.
Η φήμη των κατοίκων, σε συνδυασμό με τη σχετική αυτοτέλεια της περιοχής και το κατάλληλο έδαφος της χερσονήσου, που μπορούσε να λειτουργήσει ως ορμητήριο και παράλληλα ως καταφύγιο, είχαν καταστήσει τη Μάνη στη συνείδηση τόσο των Ελλήνων όσο και των ξένων, ως την πιο κατάλληλη πε-ριοχή για την έναρξη του μεγάλου αγώνα.

Η κήρυξη της επανάστασης (17 Μαρτίου 1821)
Από τις γραπτές πηγές παραδίδεται ότι τις παραμονές της επανάστασης οι αρχιερείς και πρόκριτοι της Αχαΐας, που επίσης είχαν αποφύγει την κράτησή τους στην Τριπολιτσά, ζήτησαν από τον Πετρόμπεη να αρχίσει πρώτη η Μάνη τον αγώνα.

Έτσι, ακολούθησε η συγκέντρωση όλων των Μανιατών οπλαρχηγών, ύστερα από πρόσκληση του Πετρόμπεη, την 17η Μαρτίου 1821, στην Τσίμοβα, τη σημερινή Αρεόπολη, που ήταν η πρωτεύουσα των Μαυρομιχαλαίων.
Εκεί «συνεννοήθησαν να λάβωσι τα όπλα κατά των Τούρκων», όπως μαρτυρεί ο Ιωάννης Κολοκοτρώνης, και ο παριστάμενος Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ανέλαβε να διαβιβάσει την απόφαση αυτή στους οπλαρχηγούς της Μεσσηνίας, της Αρκαδίας και της Αχαΐας.

Στην μαρτυρία όμως του Ι. Κολοκοτρώνη δεν αναφέρεται ο τόπος που έγινε η συγκέντρωση των Μανιατών, ούτε αν σε αυτή συμμετείχε ο Πετρόμπεης. Αξιοσημείωτη είναι και η έλλειψη οποιασδήποτε αναφοράς για τα γεγονότα της Αρεόπολης από τον ίδιο το Θεόδωρο Κολοκοτρώνη ο οποίος συμφώνα με τα απομνημονεύματά του από τις 6 Ιανουαρίου μέχρι τις 22 Μαρτίου του 1821 βρισκόταν στην Καρδαμύλη.

Σε συγκέντρωση (σύσκεψη) Μανιατών αναφέρεται και ο Ι. Φιλήμων, με απόντα όμως τον Πετρόμπεη . Και σε αυτήν την αναφορά δεν προσδιορίζεται ο τόπος και ο χρόνος που έγινε η συγκέντρωση αυτή. Ο ίδιος συγγραφέας σε άλλο σημείο του

βιβλίου του αναφέρει ότι η Μάνη επαναστάτησε στις 22 Μαρτίου 1821.

Σε αυτό συμφωνεί και Α. Φραντζής. Ο ίδιος ο Πετρόμπεης δύο μέρες μετά την εικαζόμενη ύψωση της επαναστατικής σημαίας στην Αρεόπολη, σε επιστολή του προς του Υδραίους, όχι μόνο δεν τους ενημερώνει για την κήρυξη της επανάστασης, αλλά εμφανίζεται να κρατά επιφυλακτική θέση απέναντί της, επικαλούμενος έλλειψη των απαραίτητων εφοδίων.

Στην τοπική παράδοση, το γεγονός διασώθηκε σαν θρύλος, σύμφωνα με τον οποίο όλοι οι οπλαρχηγοί συγκεντρώθηκαν στην πλατεία της πόλης, μπροστά στο ναό των Ταξιαρχών, και στη θέση «Κοτρώνι» ύψωσαν την πρώτη επαναστατική σημαία, πρόχειρα κατασκευασμένη από λευκό ύφασμα, με γαλάζιο σταυρό στο κέντρο.

Στην επάνω πλευρά έγραφε «Νίκη ή Θάνατος» (και όχι «Ελευθερία», γιατί η Μάνη θεωρείτο ελεύθερη), και στην κάτω «ταν ή επί τας».
Η σημαία ευλογήθηκε από τους ιερείς και όλοι οι αρχηγοί, με προεξάρχοντα τον Κατσάκο Μαυρομιχάλη, ορκίσθηκαν γονυπετείς ότι ενωμένοι θα αγωνιστούν για την ελευθερία του έθνους.

Αυτή η παράδοση από παλαιά είχε λάβει το χαρακτήρα βεβαιωμένης ιστορικής πραγματικότητας με την καθιέρωση τοπικών λαϊκών εορτών κάθε 17 Μαρτίου. Μετά από αυτό, το κράτος κήρυξε την 17 Μαρτίου ως ημέρα εθνικού εορτασμού στην Αρεόπολη.

Ατυχώς τα οικογενειακά αρχεία των Μανιατών άλλα χάθηκαν και άλλα καταστράφηκαν ενώ από τους Μανιάτες κανείς δεν έγραψε απομνημονεύματα, έτσι ώστε δεν υπάρχουν γραπτές μαρτυρίες για την τελετή.

Μια άλλη ωστόσο εκδοχή των γεγονότων δίνει ο Μανιάτης ιστορικός Β. Πατριαρχέας. Σύμφωνα με αυτήν, η απόφαση για την έναρξη της επαναστάσεως στη Μάνη πάρθηκε στις Κιτριές (έδρα του Μπέη) και όχι στην Αρεόπολη, λίγες μέρες μετά την 17η Μαρτίου (ημέρα αναχώρησης του Πετρόμπεη από την Αρεόπολη για τις Κιτριές) και μάλιστα μετά από αρκετές συσκέψεις που έκανε ο Πετρόμπεης με τους υπόλοιπους οπλαρχηγούς της Μάνης, στις οποίες συμμετείχε και ο Κολοκοτρώνης.

Τις μέρες που ακολούθησαν σημειώθηκαν δύο εξορμήσεις των Μανιατών.
Η πρώτη, από τους αρχηγούς της Ανατολικής Μάνης υπό τους Γρηγοράκηδες, προς τη Μονεμβασιά και το Μυστρά, όπως πιστοποιείται από επιστολή του Πρωτοσύγκελλου Γεράσιμου προς τον Παναγιώτη Κοσονάκο, όπου γνωστοποιείται η έναρξη του πολέμου και μεταφέρεται η προτροπή για τη διάδοση της είδησης.